

Declaració de principis per una universitat nova

Universitat Autònoma de Barcelona

La primera declaració va ser aprovada per l'Assemblea de Professors l'11 de febrer de 1975, sobre la base d'un avantprojecte redactat per una comissió que havia estat designada per la mateixa Assemblea. La discussió es va fer dividida en tres ponències.

NOTA PRELIMINAR

Aquesta Declaració de Principis és fruit d'una Diada Universitària celebrada a Bellaterra l'11 de febrer del 1975.

L'avantprojecte, preparat per una comissió designada en Assemblea de Professors, ha estat discutit per ponències. Les ponències II i III, que tractaven dels punts 9-15 i 16-22, han esmenat el text d'acord amb les observacions dels assistents. La ponència ha plantejar una qüestió prèvia i una objecció al conjunt. La qüestió prèvia versava sobre el desconeixement per part de la majoria de l'avantprojecte estudiat. L'objecció al conjunt feia notar l'ambigüitat de la definició del context polític i social on s'havia d'inserir la nova universitat. En aquest sentit, ha estat acceptada com a eventual alternativa del punt de la Declaració el text següent: *"La universitat és un reflex de la societat i, per tant, no podem parlar d'universitat democràtica sense situar-la en el marc social en què desenvolupa la seva activitat. Convé, doncs, contemplar la universitat democràtica en una doble perspectiva: en primer lloc, la universitat dins d'una societat autènticament democràtica, és a dir, una societat sense classes (la qual és possible que arribi a*

negar l'existència de la mateixa universitat). I, en segon lloc, la universitat democràtica dins del procés social vers aquest tipus de societat. En aquesta segona perspectiva, la universitat democràtica és sobretot un mitjà de lluita contra la jerarquitització social existent i la ideologia actualment dominant. La universitat com a cúspide del sistema educatiu compleix en la societat de classes una funció clara: la reproducció de les classes existents, en proporcionar el coneixement adequat per a la seva funció productiva i per a la diferenciació cultural necessària per al manteniment de la jerarquia. Per això una universitat democràtica només pot ser aquella que lluiti contra l'estructura de classes existent, i que es negui a la funció de reproducció de l'elit i sobretot a la perpetuació de la divisió social del treball i en particular a la separació entre treball manual i treball intel·lectual".

Recollint els suggeriments de les ponències, la comissió ha proposat el text que segueix com a *document de treball* que serveixi de base a una discussió més àmplia i incompleta. Posada a votació, la proposta ha estat acceptada per una àmplia majoria. Una nova comissió, representant tots els estaments universitaris, prepara la nova etapa d'estudi i discussió. El document aprovat s'ofereix a les altres universitats i a altres sectors, organismes i institucions com a text de base per a l'estudi i la discussió del tema universitari.

DECLARACIÓ DE PRINCIPIS

Universitat i societat

1. La Universitat és un reflex de la societat en el nivell de les seves funcions específiques. La societat en què s'insereix la Universitat projectada és una democràcia econòmica, política i social; una societat democràtica i lliure tendent a l'eliminació de les divisions socials. La composició del seu estament discent tendirà a ser un reflex de la composició social orgànica d'aquesta societat.

La política universitària és només un aspecte de la política cultural i d'ensenyament global, i no ha de proposar-se la reproducció de la ideologia ara dominant sinó la seva superació lluitant per l'eliminació de la divisió social del treball i, en particular, de la separació entre el treball manual i l'intel·lectual.

2. La Universitat ha de ser un organisme públic i popular, amb autogestió interna i amb un control d'aquesta autogestió per part de la societat. Aquest control serà exercit pels organismes públics corresponents, pels tribunals ordinaris i per un organisme, el Consell Social, que representi proporcionalment els diversos sectors i classes de la societat a partir de les organitzacions polítiques, sindicals, professionals, científiques...

3. La universitat als territoris de l'actual Estat espanyol serà estructurada sobre la base del caràcter plurinacional d'aquests territoris. Tenint aquestes territoris el dret a l'autodeterminació i, en tot cas, a la pervivència de les seves cultures exigint el conreu i l'esbatanament dels seus drets culturals específics, la Universitat haurà de tenir en compte d'aquestes exigències. A Catalunya existirà una Universitat nacional catalana. En relació amb la política cultural popular, cal plantejar la política territorial universitària. Sembla convenient la desconcentració dels centres universitaris i la seva disseminació allí on hi hagi una demanda social de cultura superior que pugui ser satisfeta amb totalitat de garanties.

Funcions de la Universitat

4. La Universitat comprèn tots els aspectes del saber de la societat. Al progrés en el saber correspon la funció investigadora. A la transmissió del saber correspon la funció docent. A la difusió del saber correspon la funció cultural, no limitada a l'estament discent, sinó adreçada a tota la societat. A l'aplicació de saber correspon la funció consultiva per la qual la Universitat es posa a disposició de tota la societat i especialment dels aparells públics, i l'assessorament dels quals serà preceptiu en determinades circumstàncies.

Qualsevol d'aquestes funcions, independentment de les altres, té caràcter universitari, mentre s'exerceixi des de les institucions acadèmiques.

5. En el desenvolupament de la seva funció docent, la universitat tindrà en compte la inserció de l'estudiant en una societat concreta i en el temps present. En conseqüència, l'ensenyament serà pràctic alhora que teòric, tècnic alhora que científic, concret alhora que abstracte i sintètic.

Llibertats universitàries

6. Les llibertats universitàries no consisteixen en altra cosa que en l'aplicació a la collectivitat d'ensenyants, alumnes i empleats dels drets humans i socials reconeguts en els societats democràtiques als individus i a les institucions.

7. En l'àmbit universitari, les llibertats que han de ser més garantides són:

a) Cap discriminació no serà exercida contra professors, estudiants o empleats per motius de raça, sexe, religió o ideologia.

b) Tots els estaments que componen la Universitat poden associar-se amb finalitats acadèmiques, professionals, econòmiques, polítiques o altres.

c) Els estaments universitaris poden reunir-se lliurement amb qualsevol finalitat, amb la sola limitació del respecte als reglaments de funcionament, elaborats preceptivament amb participació de tots els interessants.

d) Tots els estaments universitaris poden expressar lliurement les seves opinions, tant a les aules com a través dels mitjans de comunicació, dintre i fora de la Universitat. La publicació, difusió i venda de mitjans de comunicació de tot tipus és garantida. De forma paral·lela, es garanteix el dret a rebre la més àmplia informació.

e) Els estaments universitaris tenen el dret d'interrompre les respectives tasques com a recolzament de reivindicacions acadèmiques, econòmiques, polítiques o d'altres interessos comuns.

Universitat i qüestió catalana

8. La Universitat, a Catalunya, serà nacional catalana. Això significa essencialment, en l'aspecte lingüístic, la cooficialitat del català com a idioma administratiu i l'ús preferent del català com a llengua docent; en l'aspecte cultural, el tractament

preferent de tota mena de temes socials, polítics, culturals... que siguin específics de la realitat catalana.

Alhora, cal afirmar el dret de la població castellana a la llibertat de l'ús de la seva llengua i al conreu específic de la seva cultura en l'àmbit universitari.

Gestió a la Universitat

9. La Universitat gaudeix d'autonomia de gestió dels seus afers, tant en l'ordre administratiu com en l'ordre acadèmic.

L'autogestió universitària té uns límits clarament establerts que es redueixen a les següents instàncies, i només a aquestes:

a) L'administració de l'entitat política a la qual pertany, únicament pel que fa referència a l'aplicació de les lleis d'educació vigents.

b) Els tribunals, en l'observació de les lleis.

c) El Consell Social, com a instància representativa de la societat en les qüestions de política universitària.

10. La Universitat estableix lliurement la seva estructura administrativa i de govern, amb determinació expressa de la participació de diferents estaments. L'òrgan suprem de representació i de decisió és el Consell General, on es troben representats tots els estaments: professors, alumnes, empleats, elegits per sufragi directe i universal dins de cada estament.

De manera paral·lela, seran els consells generals de les diverses unitats acadèmiques i administratives.

Tots els càrrecs de govern, que poden ser individuals o col·lectius, seran sempre electius. Les persones elegides per ocupar càrrecs de govern són responsables davant el Consell General.

11. La Universitat estableix lliurement la seva estructura acadèmica sense quedar lligada per les institucions tradicionals.

La Universitat organitza lliurement els cicles i plans d'estudi, i determina els títols corresponents a cada branca i cicle. Els títols no equivaldran automàticament a títols professionals, les condicions dels quals seran determinades per les institucions polítiques corresponents.

Per acord del Consell General, la Universitat pot adequar les seves estructures acadèmiques, els seus plans d'estudi i la seva titulació als vigents en altres universitats.

Gestió econòmica i finançament

12. La Universitat autogestionarà els seus béns, ingressos i despeses, amb les mateixes limitacions que es reconeixen per a la gestió universitària amb caràcter general.

Els béns de la Universitat procediran, bàsicament, del pressupost estatal o d'altres organismes públics en forma de consignacions globals.

El pressupost serà establert pel Consell General d'acord amb les necessitats generals i les específiques de cada unitat acadèmica.

13. Els criteris d'assignació dels béns gestionats no seran únicament de rendibilitat econòmica. S'hauran d'adequar a la funció de la Universitat, que no és la de simple reproductora de la força de treball, i per tant hauran de valorar aspectes educatius, d'investigació, de difusió de la cultura. Tot i això, un dels criteris serà també l'inseriment dels graduats en la societat.

El Consell General donarà compte al Consell Social de l'execució del pressupost, sense perjudici de les disposicions del dret pressupostari vigent.

Organització de l'activitat acadèmica

14. Els plans d'estudi, d'investigació o d'altres activitats eran proposats per les diverses unitats acadèmiques i sancionats pel Consell General, després d'haver consultat prèviament els organismes públics corresponents i el Consell Social.

15. El departament serà la unitat bàsica de la Universitat per a les funcions docents i investigadores. Cada departament resultarà de la integració de les funcions d'un conjunt de disciplines amb afinitats o relació, sota criteris de coordinació, eficàcia i economia.

Els programes de les assignatures i els projectes d'investigació seran proposats pels departaments, amb atenció especial als suggeriments de professors i alumnes, i sancionats per la instància acadèmica immediatament superior. Hi haurà també la possibilitat de proposar plans d'estudi o d'activitats interdepartamentals.

L'organització dels cursos serà proposada per professors i alumnes i sancionada pel departament.

Professorat

16. La universitat incorpora, amb total autonomia, personal nacional i estranger tant per a la docència com per al desenvolupament de les altres funcions universitàries. El personal serà contractat en virtut de la seva competència o vàlua científica, acreditada en general -però no necessàriament- per la possessió de títols acadèmics o professionals. En aquesta actuació, la Universitat no està lligada per l'eventual existència de cossos d'ensenyants o titulats preestablerts.

17. L'Estatut del professorat establirà normativa almenys en els capítols de: selecció, contractació (dedicació, remuneració, condicions de treball, seguretat social...), renovació, promoció, rescissió dels contractes. La competència i el rendiment són condicions *sine qua non* per a la permanència dels professors. La Universitat establirà els mecanismes que garanteixen els drets de les persones i l'eficàcia de les funcions.

Estudiants

18. L'estudiant és un ciutadà en la plenitud dels seus drets. Per tant, cap mena de discriminació no podrà ser-li feta per la seva condició d'alumne. La seva funció com a tal és alhora la d'adquisidor de coneixements i la d'investigador; alhora, la d'aprenent i la de tècnic. L'estudiant participarà plenament en els òrgans de gestió de la Universitat.

19. L'accés a la Universitat és obert a tothom, sense distincions socials, econòmiques, polítiques o ideològiques. Això comporta una organització de l'ensenyament primari i secundari que faci possible la desaparició de barreres econòmiques i socials. L'accés a la Universitat no exigirà més que la demostració d'un grau de maduresa cultural suficient, si bé es presumirà que la possessió d'un títol de grau mitjà comporta aquesta maduresa. La permanència en els estudis dependrà del rendiment.

20. Caldrà establir un sistema de beques, organitzat de forma que garanteixi la igualtat de condicions de tots els estudiants.

Personal universitari no docent

21. L'Estat del personal universitari no docent establirà normativa almenys en els capítols de: selecció, contractació (dedicació, remuneració, condicions de treball, seguretat social...), renovació, promoció, rescissió dels contractes.

22. La Universitat establirà els mecanismes que garanteixin els drets del personal universitari no docent, inclosa la participació en els òrgans de la Universitat, i que assegurin l'eficàcia de les funcions.

Versió extreta de la publicació editada amb motiu del 25è aniversari del Manifest de Bellaterra